

Активні методи навчання дозволяють вирішити одночасно різні учбово-організаційні завдання:

- 1) підкорити процес навчання керуючому впливу викладача;
- 2) забезпечити активну участь у навчальній роботі як підготовлених студентів, так і не підготовлених;
- 3) встановити безперервний контроль за процесом засвоєння навчального матеріалу.

Методи активного навчання можуть використовуватися на різних етапах навчального процесу:

1 етап – первинне оволодіння знаннями. Це можуть бути проблемна лекція, евристична бесіда, навчальна дискусія й т. д.

2 етап – контроль знань (закріплення), можуть бути використані такі методи як колективна розумова діяльність, тестування й т.д.

3 етап – формування професійних умінь, навичок на основі знань і розвиток творчих здатностей, можливе використання модельованого навчання, ігрові й неігрові методи.

УДК 004.031.42:372.833

Н.Г. Ушакова, канд. екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

І.І. Помінова, канд. екон. наук, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

РОЛЬ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ПОЛІТИЧНОЇ ЕКОНОМІЇ

Інтерактивне навчання – специфічна форма організації пізнавальної діяльності, яка має передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен студент відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність. Інтерактивними прийнято називати засоби, що забезпечують безперервну діалогову взаємодію суб'єктів освітнього процесу.

Затребуваність інтерактивних технологій в дисципліні «Політична економія» пояснюється необхідністю підвищення пізнавальної активності студентів, посилення діяльнісного підходу в навчанні і реалізації спільної роботи, націленої на кооперативну обробку навчальної інформації з виробленням нових знань особисто кожним студентом в оптимальному тільки для нього режимі. Головна риса інтерактивного навчання – використання студентами власного досвіду під час розв'язання проблемних питань шляхом надання максимальної свободи розумової діяльності при побудові логічних ланцюгів.

На семінарських заняттях з політичної економії бажано використовувати методи, спрямовані на збільшення комунікативної активності між учасниками спілкування, або їхньої взаємодії. Серед них можна виділити наступні: мозковий штурм, коло ідей, мікрофон (вільне накопичення великої кількості ідей з певної теми, критичне їх осмислення); метод прогнозування або передбачення (за дидактичним матеріалом підтвердити чи заперечити гіпотезу, сформулювати тему заняття); дискусія, кути, ПРЕС-метод (послідовно студенти дають аргументовані відповіді на певне дискусійне питання, доходять спільної думки); гранування, або асоціативний куц (встановлення асоціативних зв'язків між окремими поняттями для узагальнення теоретичного матеріалу, підбиття підсумків вивченої теми чи розділу); бесіда за Сократом (студенти ставлять проблемні питання і шукають шляхи їх розв'язання); ділові ігри (відтворюється поведінка і робота конкретних працівників за фахом).

Застосування інтерактивних технологій у ході лекційного викладання матеріалу передбачає, насамперед, перетворення студента з об'єкта навчаючого впливу на суб'єкт активного творчого процесу, забезпечення сприятливих психологічних умов для співпраці викладача та студентів, стимулювання пізнавальної активності на занятті та після нього. За такого підходу неможливо не помітити, що традиційна лекція, у якій переважає репродуктивне сприйняття матеріалу слухачами, відзначається низкою суттєвих вад: зазвичай вона має вигляд суто монологічного інформаційного потоку, розрахованого на неіснуючого середньостатистичного студента та байдужого через свою загальнодоцільність до потреб конкретного слухача; обмін інформацією має переважно односторонній характер: одна сторона займає рецептивну позицію, а друга – викладає проблему, не будучи певною, чи фіксують слухачі справжню ієрархію причинно-наслідкових зв'язків, чи вихоплюють з неї тільки те, що знаходиться на поверхні; зведення навчальної активності аудиторії під час такої лекції до рівня копіювання монологу викладача за принципом «що встиг, те записав» провокує сприймання теоретичних знань відірвано від їх осмислення та засвоєння; зворотній зв'язок з аудиторією здійснюється, як правило, за допомогою мінімально можливих засобів: візуального спостереження за діями студентів, виразом їх очей, спорадичних зауважень тощо.

З метою запобігання цим вадам і створення під час лекції сприятливих умов для набуття студентами досвіду демократичної поведінки та комунікативної взаємодії доцільно застосовувати ряд спеціальних прийомів, які стимулюють творчість, ініціативу, критичне мислення і базуються на принципі багатосторонньої взаємодії.

По-перше, активного діалогічного характеру лекції надає полемічний виклад, у ході якого викладач, розкриваючи шлях пошуку істини, супроводжує його запитаннями типу «З чого почати? На якій підставі? Звідки це випливає? Які аргументи свідчать на користь цього?» тощо. Студенти таким чином отримують досвід ведення полеміки.

По-друге, важливо підвищити статус студентських запитань щодо матеріалу лекції. Для цього можна використати наступний інструментарій: а) протягом усього заняття, а не тільки наприкінці лекції, виділяти кілька хвилин для формулювання студентами своїх запитань; б) позитивною реакцією переконати студентів, що їхні запитання не здаються викладачеві недоцільними; в) запропонувати кожному студенту сформулювати по одному запитанню і довільно вибрати декілька з них, щоб запобігти упередженому ставленню аудиторії до тих, хто ставить запитання; г) заохочувати самих студентів до відповіді на запитання своїх товаришів тощо.

УДК 378.1.001.76

Н.М. Федоренко, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

О.Г. Марушева, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ВИЩІЙ ОСВІТІ

Сфера вищої освіти являє собою одну з найбільш інноваційних галузей, які багато в чому визначають створення інноваційного клімату і конкурентоспроможності економіки в цілому. У ході здійснення і поширення інновацій у сфері освіти формується і розвивається сучасна освітня система – глобальна система відкритої, гнучкої, індивідуалізованої, безперервної освіти людини протягом всього її життя.

Інноваційна освіта передбачає не тільки використання в навчальному процесі нових наукових знань, але й включає сам процес творчого пошуку нових знань в якості компоненти освітнього процесу. Саме тому в основі інноваційного розвитку вищої освіти знаходяться його фундаментальність, науковість, системність та практична спрямованість.

Специфічність інновацій у вищій освіті пов'язана з тим, що вони, по-перше, завжди містять нове вирішення актуальної проблеми в галузі вищої школи; по-друге, їх використання приводить до якісно